

Management and Administration), 32(61), 108–124.
[https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-32\(61\)-108-124](https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-32(61)-108-124)

Schiller, J. L., & LeMire, S. D. (2023). A Survey of Research Administrators: Identifying Administrative Burden in Post-Award Federal Research Grant Management. *Journal of Research Administration*, 54(3), 12–45.

Woelert, P., & Others. (2025). Administrative burden in Australian universities: Insights into dimensions and drivers from a nationwide survey. *Science and Public Policy*. <https://doi.org/10.1093/scipol/scaf029>

ТЕХНІКА КОМПОЗИТОРСЬКОГО ПИСЬМА У СТРУННОМУ КВАРТЕТІ №2 Ч. АЙВЗА

Алевтіна Руденко

*магістрантка 2 курсу кафедри композиції та
інструментування ХНУМ
імені І. П. Котляревського*

*Науковий керівник:
завідувач кафедри композиції та
інструментування,*

кандидат мистецтвознавства, доцент

Ганна Савченко

Струнний квартет №2 був написаний протягом 1907-1913 років, через сімнадцять років після створення

першого квартету 1896 року. У своїх нотатках Ч. Айвз зазначав, що квартет №2 – одна з найкращих його «речей» (Ives, 1972). Також з нотаток відомо, що спочатку композитор планував дещо інші назви для частин: I – «Four Men have Discussions, Conversations», II – «Arguments and Fight», III – «Contemplation – was done then». Але пізніше Ч. Айвз змінив їх на «Discussions», «Arguments» та «The Call of the Mountains». Таким чином, програмний задум зберігся. За тривалістю перша і третя частини приблизно однакові, а середня – більше ніж у два рази коротша, бо є найдинамічнішою.

Існують два видання цього твору: перше – 1954 року (видавництво Peer), друге – 2016 року за редакцією Малкольма Гольдштейна (Malcolm Goldstein). Для аналізу була обрана остання редакція за низкою причин: вона новіша, ретельно узгоджена з рукописом Ч. Айвза, містить ґрунтовну передмову перед викладом партитури, деякі виконавські ремарки, додаткові позначки і дописи з рукопису. Передмова містить історію створення, список використаних цитат і пояснює відсилки до зазначених персоналій (Goldstein, 2016).

Форми всіх частин – вільні, складаються із контрастних і неконтрастних розділів. Контраст реалізується на рівні образності, тематизму, ладу, гармонії, фактури. Фактура організовує форму у всіх частинах квартету.

Композитор використовує атональність як принцип організації звуковисотності у квартеті. В організації

ансамблевої фактури домінує ідея рівноправ'я партій, яким доручаються різні функції.

Перша частина починається з утворення дванадцятитонового поля з неповторюваних звуків. На початку твору звучить акорд C-fis-g-es, він же завершує «Discussions» в останньому такті. Акорд виконує функцію центрального елемента ладо-гармонічної системи частини. З ним Ч. Айвз працює як з гармонічним комплексом, який піддається варіюванню.

У формі другої частини можна виділити шість розділів. Як і у «Discussions», в ній композитор не використовує серію звуків, але уникає їх повторення, тим самим у перших чотирьох тактах «Arguments» утворюється дванадцятитонове поле. У наступних розділах композитор переходить до інших способів організації звуковисотності. Однак далі, в шостому і сьомому розділі композитор знов використовує цей прийом, що утворює відчуття репризи.

В другому розділі (тт. 11-33) ідея «сварки» втілюється засобом поліметрії, яка утворюється за рахунок неспівпадіння розмірів. Дві скрипки і альт з віолончеллю утворюють пари. В кожній парі інструментів відбувається зміна розмірів, і, хоча вони мають спільний початок, надалі розшаровуються. Ідея «обговорення» в першій частині, таким чином, переходить у «суперечку» в другій частині. Оскільки «суперечка» добігає кінця у другій, в третій поліметрія з неспівпадінням розмірів не застосовується.

У т. 34 позначення *Andante Emasculata* свідчить про початок третього розділу. Ремарка означає надмірно

клішовану і сентиментальну фразу, яка відсилає до романтичної стилістики. Її «солодкість» підкреслюється композиторською ремаркою «Pretty Tone Ladies!» і уточненнями *Alla rubato* та *burlesque cadenza* для партії соло другої скрипки. Таким чином, на доволі коротку фразу композитор надає велику кількість вербальних пояснень, які знов виводять музичний текст у сферу позамузичного. Тим самим утворюється різкий контраст між атональним, суперечливим і хаотичним тутійним звучанням і надмірно «правильним» сольним.

Наступний, четвертий, розділ (тт. 42-73) побудований на використанні цитати пісні «Columbia, the Gem of the Ocean», яка звучить у вигляді канону між альтом та першою скрипкою. Коротка зв'язка (тт. 73-79) вводить до наступного, п'ятого розділу, в якому звучить ланцюжок цитат.

Завершується частина невеликою кодою (т. 106), що починається з діалогу між всіма інструментами квартету. Однак, повне дванадцятитонове поле не утворюється: звуки ля і соль-дієз відсутні. У кінці розділу звучить символічне завершення «сварки» у вигляді приходу всіх інструментів до гамоподібних пасажів, імітації налаштування інструментів відомим Айвзівським прийомом голосного сплеску.

Головною рисою третьої частини квартету, «The Call of the Mountains» є найбільша, у порівнянні з попередніми частинами, індивідуалізація ліній чотирьох інструментів. Сольні епізоди або такі, де один з інструментів не грає,

відсутні. Оскільки партія кожного інструмента має свою власну лінію розвитку, частина сприймається як міцне сплетіння поліфонічних ліній, які у висновку приходять до загальної кульмінації разом (т. 118). Після досягнення «вершини гір» відбувається поступовий спад, і у кінці частини лінії знову розшаровуються.

Таким чином, основними принципами техніки письма Ч. Айвза є: у звуковисотності – тяжіння до атональності без застосування визначених послідовностей звуків, у метроритмічній організації – тяжіння до регулярної акцентності, але фрагментарно використовує поліметрію, в організації ансамблевої фактури – домінування рівноправ'я ліній, що призводить до її поліфонізації, проте гомофонно-гармонічна фактура не втрачає своєї чинності. Таким чином, в техніці письма Ч. Айвза спостерігається органічне використання елементів класико-романтичної і пізньоромантичної музичної мови у поєднанні з новаційними прийомами, які сприяють перебудові системи зсередини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Goldstein, M. (2016). Preface. In C. E. Ives, *String Quartet No. 2: Critical edition* (pp. iii–v). Peermusic Classical.
- Ives, C. E. (1972). *Memos*. W. W. Norton & Company.
- Ives, C. E. (2016). *String Quartet No. 2: Critical edition* (M. Goldstein, Ed.). Peermusic Classical.